

פתוחים לתוכן פתוח? בדיקת השקפותיהם של המורים בישראל לשימוש בויקיפדיה לצרכים חינוכיים / גדי אלון

תקציר

המטרות העיקריות של המחקר הנוכחי היו לבדוק את ייחוסם של המורים בבתי הספר התיכוניים ובחטיבות הביניים ל"תוכן הפתוח", כחומר חינוכי ואת מידת נכונותם של המורים לאפשר לתלמידיהם להשתמש בתוכן פתוח לצרכי לימוד.

במסגרת המחקר נבדקו: דעתם של המורים על הויקיפדיה, רמת השימוש שלהם בויקיפדיה לצרכים השונים, כיצד הם מבצעים הערכת טיב למאמרים המתפרסמים בויקיפדיה, ומהי מידת הכרותם של המורים עם מקורות נוספים של "תוכן פתוח".

בנוסף בדק המחקר כיצד מעריכים המורים תכנים שונים ברשת האינטרנט וכיצד המורים מנחים ומלמדים את תלמידיהם להעריך מידע זה.

המחקר השתמש במתודולוגיה האיכותנית, שהתבססה על ראיונות פתוחים, עם 51 מורים בבתי ספר תיכוניים ובחטיבות ביניים במרכז הארץ. בחירת המורים הייתה בשיטת "מדגם כדור שלג" כלומר: המרואיינים "מגייסים" את חבריהם להמשך הראיונות. התפלגות מגדר המורים במחקר, תואמת את התפלגות המורים בישראל לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה משנת 2003-2004.

לאחר ביצוע הראיונות נערך ניתוח קטגוריות שעלו מתשובות המורים. מן המחקר עולה: המורים מודעים לעובדה שמרבית תלמידיהם משתמשים בויקיפדיה לצורך הכנת עבודותיהם. המורים עצמם משתמשים בויקיפדיה לצרכים שונים וחושבים שניתן להשתמש בויקיפדיה לצרכים חינוכיים למרות שרובם אינו בקיא בתהליכים השונים של הויקיפדיה.

המורים אינם יודעים כיצד להעריך את המידע המגיע מהויקיפדיה. הם אינם מפעילים כללים ברורים ומובנים על מנת להגיע לתוצאות הערכת טיב ואמינות. אין שום הדרכה מובנת או הוראה מסודרת לנושא הערכת טיב מידע בכלל וטיב מידע שמקורו ב"תוכן פתוח" בפרט.

רוב המורים אינם בקיאים במקורות תוכן פתוח מלבד פורומים מצומצמים ואתרים פופולריים כמו אתר "Youtube".

אנו ממליצים לערוך מחקרי המשך שיבדקו את הקשר בין מקצוע ההוראה של המורה לבין מידת השימוש שלו בויקיפדיה. ההערכה היא שבבסיס המחקר ניתן לשער שמורים המלמדים מדעים מדוייקים נוטים להעדיף תכנים שמתבססים על עובדות והנמקות.

כמו כן יש לדעתנו מקום לבדוק את הקשר בין גיל המורה למידת השימוש בויקיפדיה, ניתן לשער שמורים מבוגרים יעדיפו שימוש במקורות קלאסיים על פני תכנים שמקורם בשיתוף ידע.

תקוותנו היא שמחקר זה יתרום להגברת המודעות של השימוש ב"תוכן הפתוח" לצרכים חינוכיים בישראל ויאיר את הצורך המידי בהתווית תוכנית לימודים מסודרת לנושא הערכת טיב המידע הן של תכנים מסורתיים והן של תכנים שמקורם באתרי תוכן פתוח.

מספר מערכת: 001222715

מספר מיון: E373 אלו.פת תשע"ב